DZIENNIK POLSKI

ORGAN DEMOKRATYCZNY

Nr.583 CZWARTEK 14.PAZDZIERNIKA 1943 r. ROK IV.

WŁOCHY WYPOWIEDZIAŁY WOJNE NIEMCOM.

Rząd marsz.Badoglio wypowiedział Niemcom wojnę o łaszając,iż od wczoraj t.j.13.b.m. od godz.4-tej popoł.królestwo zjednoczonych Włoch znajduje się w stanie wojny z Rzeszą niemiecką. Marsz.Badoglio wydał zarazem proklamację do narodu włoskiego,iż król Italii upoważnił go do wypowiedzenie wojny Niemcom i wzywa zarazem wszystkich Włochów do walki aż do wypędzenia ostatniego Niemca z Italii. Powodem jakim kierował się rząd włoski wypowiadając wojnę Niemcom jest wrogie i okrutne traktowanie narodu włoskiego przez Niemców na terenach okupowanych. Przykładem tych okrucieństw niemieckich jest Neapol. Proklamacja w gorących słowach wzywa Włochów by nie spoczywali w walce aż do osiągnięcia celu jakim jest oswobodzenie Italii,a walka prowadzona ramię przy ramieniu ze Stanami Zjednoczonymi,Anglią i Rosją zakończyć się musi klęską okrutnego wroga. Po zawarciu pokoju naród włoski będzie mógł wyłonić swobodnie rząd demokratyczny i rozwijać się w ramach tradycyjnej wolności włoskiej.

Rząd Stanów Zjednoczonych ogłosił deklarację w której uznał Włochy jako państwo współwalczące z Niemcami. Stan wojenny Włoch z Niemcami nie zwalnia jednak Italii od wypełnienia wszystkich warunków kapitulacji i pokoju jakie będą podyktowane im później.

W Izbie Gmin min.Eden wyjaśnił stanowisko Anglii wobec Włoch i faktu wypowiedzenia przez nich wojny Niemcom. Min.Eden stwierdził,iż podobnie jak Stany Zjednoczone Anglia uznaje Włochy jako państwo współwalczące,Włochy nie wchodzą jednak w grono narodów sprzymierzonych. Wprawdzie głównym winowajcą dotychczasowej polityki Włoch był Mussolini,jednak naród włoski akceptował wszystkie jego pociągnięcia,brał udział w gnębieniu i okupowaniu wolnych narodów i dlatego będzie musiał ponieść konsekwencje za swe błędy. Rząd angielski bada obecnie winy generałów włoskich Roatta i Ambrosio,którzy oskarżeni byli jako współwinni wywołania wojny,a generała Roatta dodatkowo jako jednego z winnych okrucieństw,popełnionych w czasie okupacji włoskiej w Jugosławii. Rząd Jugosławii nie sprecyzował dotychczas swego oskarżenia. Min.Eden dodał,że Włochy będą musiały wypełnić wszystkie warunki kapitulacji,które o tyle będą złagodzone o ile pomoc włoska w walce z Niemcami będzie wydatna.

Prasa angielska zajmuje stanowisko zgodne i identyczne z deklaracją trzech mocarstw. Omawiając konieczność wypełnienia przez Włochy warunków pokojowych podyktowanych im w terminie późniejszym przez sprzymierzonych określa ten fakt,iż będzie to kara za złe uczynki,a ewentualne złagodzenie warunków będzie ulgą za dobre sprawowanie się i pomoc w walce.

WAZNA DECYZJA PORTUGALII.

Premier Churchill oznajmił w Izbie Gmin,iż Wielka Brytania przeprowadziwszy narady z rządem Portugalii na mocy specjalnego układu uzyskała decyzję rządu portugalskiego, na mocy której wyspy Azorskie oddane zostały Anglii przez Portugalię aż do ukończenia wojny jako bazy morskie w walce z niemieckimi łodziami podwodnymi na Atlantyku. Portugalia oddając wyspy Azorskie udowodniła czynem 600-letnią przyjaźń łączącą ją z Anglią, przyczym Wielka Brytania zawierając układ zobowiązała się,iż natychmiast po zakończeniu wojny zbrojne siły angielskie opuszczą wyspy,a wzamian za korzystanie z baz Anglia zobowiązała się wyposażyć armie portugalskie w najnowocześniejszy sprzęt. Rząd Stanów Zjednoczonych był szczegółowo informowany o toczących się naradach,podobnie i rząd portugalski zawiadomił o swej decyzji Hiszpanię.

Po ogłoszeniu decyzji poseł niemiecki w Lizbonie prosił o audiencję u premiera Salazara,z którym odbył półgodzinną rozmowę. Portugalia,ogłaszając swą decyzję stwierdziła,iż krok jej nie przekreśla w niczym stanowiska neutralnego,które rząd Portugalii nadal będzie utrzymywał.

Prasa sprzymierzonych powitała decyzję rządu portugalskiego z entuzjazmem,bowiem położenie Azorów pozwoli tak jednostkom morskim jak i czteromotorowym samolotom lotnictwa morskiego panować nad południowym Atlantykiem i zwalczyć skutecznie niemieckie łodzie podwodne.

NA FRONTACH.

WSCHOD. - Bitwa o Kijów weszła w decydującą fazę. Sforsowanie linii Dniepru na północ i na południe od Kijowa pozwoliło Rosjanom na wykonanie ruchów okrążających wokół Kijowa. Na tych przyczółkach mostowych Rosjanie posunęli się o 20 km.na zachód od Dniepru zdobywając wiele miejscowości,a sytuacja Niemców w Kijowie pogarsza się tak,że Moskwa zapowiada zajęcie stolicy Ukrainy w najbliższych dniach. Na północ od Kijowa dwie dywizje sowieckie wbiły głęboki klin w niemieckie pozycje. Równie pozytywne wyniki dał atak sowiecki po sforsowaniu Dniepru w rej.Kremeńczuga. Trwają tam krwawe walki,przyczym Niemcy rzucają do boju silne rezerwy dla ratowania swych wojsk znajdujących się w rej. Melitopola i na Krymie. Ostatnie wiadomości donoszą,że Rosjanie sforsowali Dniepr poniżej kolana rzeki i przełamali dalsze linie niemieckie. Na ulicach Melitopola trwają walki uliczne a niemiecka obrona Zaporoża została przełamana. Na północy w rej.Homla zdobyto miasto Nowa Bielica na brzegu rzeki Sorż oraz przedmieścia Homla. W rej.Witebska zdobyto miasto Dobromyśl.

POŁUDNIE. - Na całym froncie południowym działalność artylerii i silnych patroli i tylko na środkowym odcinku V armia poczyniła pewne postępy. Sprzymierzeni stoją przed decydującą bitwą w rej.rzeki Volturno,gdzie Niemcy zgromadzili 80.000 wyborowych wojsk. Po wypowiedzeniu wojny przez Włochy 3 dywizje włoskie rozpoczęły atak na pozycje niemieckie nad rzeką Volturno.

ROZNE WIADOMOSCI.

- Rząd niemiecki i prasa oskarża Węgry,iż węgierska artyleria przeciwlotnicza rozmyślnie nie ostrzeliwała eskadr bombowców amerykańskich,dokonujących nalotu na Wiener Neustadt.
- Okręt Rzeczypospolitej kontrtorpedowiec "Orkan" zatonął w walce z wrogiem. "Orkan" odbył liczne kampanie,brał udział w walce o Atlantyk i w eskortach transportów do Rosji eskortował króla Jerzego VI.w czasie jego podróży oraz przywiózł do Anglii trumnę ze zwłokami śp.gen.Sikorskiego.
- Prez.Roosevelt zwrócił się do Kongresu o zmianę ustawy ograniczającej imigrację Chińczyków. Ustawa jest dowodem przestarzałych poglądów i zmiana jej jest niezbędna dla okazania szczerości względem sojuszników. Przede wszystkim należy umożliwić imigrantom chińskim uzyskiwanie obywatelstwa USA.
- Korespondent amerykańskiego radia daje przykłady zdziczenia Niemców w Neapolu. Dnia 19.września Niemcy za zabicie jednego ze swych żołnierzy zastrzelili 300 mieszkańców, w tej liczbie kobiety i dzieci,poczem oblali benzyną gmach uniwersytetu założonego w 13-tym stuleciu i podpalili granatami. W podobny sposób spalili Niemcy bibliotekę Towarzystwa Naukowego,która płonęła przez cztery dni. Ratować nie było wolno niczego. Spłonęło 200.000 tomów,w tym bezcenne rękopisy i dokumenty. Nastrój ludności w Neapolu jest taki, że przez stulecia nie będzie się mógł tam pokazać żaden Niemiec.

OSTATNIE WIADOMOSCI Z DNIA 14.bm. - godz.8.20 rano.

- Kijów został przez Niemców podpalony i chmury czarnego dymu unoszą się nad miastem. Jest to nieomylny znak,że Niemcy zamierzają Kijów opuścić. W ataku na Kijów posunęli się Rosjanie o 6 km.,od Zaporoża dzieli ich tylko 8 km. W niemieckie pozycje,broniące linii kolejowej z Krymu,wbili Rosjanie klin.
- Wojska jugosłowiańskie atakują miasto Zeleźnice,ośrodek fabryk Kruppa w Jugosławii.
- Alianci dokonali największego od początku wojny i najskuteczniejszego nalotu na japońską bazę w Rabaul. Zatopiono 120 japońskich statków i barek różnego typu oraz zniszczono 177 samolotów japońskich,co stanowi 60 procent japońskiego lotnictwa w Rabaul.
- Czterech urzędników społecznej instytucji Horst Wessel w Berlinie zostało skazanych na śmierć za sianie defetyzmu.
- Komisja zagraniczna senatu USA uchwaliła siedmiu głosami przeciw jednemu wzięcie czynnego udziału przez USA w organizowaniu pokoju po wojnie.
- W dniu 12.b.m. odbyło się posiedzenie Rady Ministrów,na którym omówiono sytuację polityczną wynikłą z rozmów z ministrami spraw zagranicznych państw sprzymierzonych,przeprowadzonych w przededniu konferencji moskiewskiej.

NA FUNDUSZ PRASY : Myśl-50,Słońce-30,Zośka-50,Katylina-150,Piesek-20,Sapho-20,Słowian-50,Sfinks-50,Razem-60,Pro patria-50,Pro arte-170 zł. Mina-papier.
Powtórnie : Popik-150,Słoma-50 zł.

WIADOMOSCI RADIOWE.

– W związku z przybyciem adm.Mountbatten do Delhi w Indiach oraz z zapowiedzianą jego wizytą w Czungkingu, oczekiwany jest powszechnie nowy okres w wojnie z Japonią. Admirał odbędzie konferencję z głównodowodzącym armii w Indiach gen.Auchenleckiem i admirałem floty na oceanie Indyjskim, admirałem Summerville. Z tymi wydarzeniami łączy się wydarzenie kierownika japońskiej ajencji prasowej w Singapore o konieczności szybkiego umocnienia tej bazy japońskiej. Adm.Mountbatten odbył w Delhi ważną konferencję z amerykańskim głównodowodzącym gen.Stillwel oraz szefem lotnictwa USA.

– Od szeregu tygodni odbywają się w Waszyngtonie ważne rozmowy między przedstawicielami rządu USA a delegacją angielską pod kierownictwem ministra bez teki Lawa. Dotyczą one spraw handlowych i finansowych, a treść ich trzymana jest w najściślejszej tajemnicy, wiadomo jednak, że postępy w rozmowach są zadowalające i oczekiwane są korzystne rezultaty.

– Amerykański minister spraw zagranicznych Hull wyjeżdża do Moskwy na konferencję trzech mocarstw. Skład delegacji amerykańskiej zostanie zakomunikowany dopiero po przybyciu do Moskwy. Nie oczekuje się by wszystkie zagadnienia zostały odrazu rozstrzygnięte. To pierwsze spotkanie ministrów spraw zagranicznych doprowadzi według oczekiwań do spotkania Roosevelta, Churchilla i Stalina. Ogólnie zdają sobie sprawę ze znacznej trudności problemów, które oczekują rozwiązania.

– Angielski związek górników przedstawił rządowi swoje wnioski w sprawie podwyższenia wydobycia węgla. Wszyscy górnicy pełniący służbę w siłach zbrojnych lub innych działach przemysłu powinni być zwolnieni do kopalń. Minimalna płaca dla pracujących w kopalniach winna wynosić 6 funtów tygodniowo, dla pracujących zaś na powierzchni 5 funtów i 10 szyl. Wydobycie winno wynosić 4.200.000 ton więcej i w tym celu potrzeba dalszych 85.000 górników. W górnictwie będzie panował chaos dopóty, póki obecny system prywatnej własności kopalń nie ulegnie zmianie.

– Kongres delegatek 300.000 kobiet pracujących w przemyśle angielskim wypowiedział się za zwiększeniem udziału kobiet w wysiłku wojennym z zapewnieniem im równocześnie równych praw z mężczyznami i opracowaniem gwarancji zatrudnienia na okres powojenny. Winny one oczywiście w pierwszym rzędzie uwzględniać żołnierzy zwolnionych z sił zbrojnych, ale również zapewnić zatrudnienie kobietom. Kongres opowiedział się za wciągnięciem do pracy obowiązkowej kobiet wyżej lat 40-tu i surowo krytykował opuszczenie pracy zwłaszcza przez młodsze robotnice, co nie miałoby miejsca, gdyby tego rodzaju wypadki były surowiej karane.

– Rosjanie czynią przygotowania do ofenzywy zimowej. Naprawiają oni drogi i linie kolejowe, gromadzą miliony płaszczy futrzanych, butów i tysiące sań. W dniu 8.10. upłynęły dokładnie dwa lata od oświadczenia słynnego niemieckiego kierownika prasowego Dietricha. Oświadczył on wówczas : kampania na Wschodzie została rozstrzygnięta. Z rozbiciem armii rosyjskiej rozwiały się raz na zawsze angielskie marzenia o wojnie na dwa fronty. Zostało uzyskane ostateczne rozstrzygnięcie militarne. Całość operacyj niemieckich rozegrała się według planu, podyktowanego przez militarny geniusz Führera.

– W dniu święta niepodległości republiki chińskiej prezydent Roosevelt wysłał życzenia do prezydenta Chin. Marsz.Czang-Kai-Szek przemawiając ubiegłej nocy przez radio w dzień chińskiego święta narodowego, będąc zarazem po swym wyborze na prezydenta republiki zapowiedział, że rozwój Chin będzie szedł dalej w kierunku konstytucyjnym i szczerze demokratycznym, w dziedzinie zaś polityki zagranicznej celem rządu będzie najściślejsza współpraca z aliantami dla pokonania wspólnego wroga. W Czungkingu obchody ludowe i iluminacjo. W Anglii w szeregu kościołach odprawiono nabożeństwa na intencję Chin. W Stanach Zjednoczonych wiceprezydent Wallace przypomniał, że 50 milionów Chińczyków potraciło swe domy z całym majątkiem i musiało uchodzić na zachód. Straty chińskie w wojnie przewyższają 34 razy straty amerykańskie.

– Radio szwedzkie ogłosiło, że Niemcy nie zareagowali na szwedzką ofertę gościny dla uchodźców z Danii. Prasa szwedzka podnosi, że propozycja opiera się na zasadach, które stosowano do uchodźców w Norwegii. Inne z pism pisze, że "ludzkość okrywa rumieniec wstydu na samą myśl, że takie rzeczy jak prześladowania niemieckie mogą się dziać w Europie roszczącej sobie miano chrześcijańskiej". Tymczasem Niemcy wywożą dalej Żydów z Danii do Niemiec. Wielu Żydów popełniło samobójstwo. Król duński wysłał pismo do dowódcy niemieckiego i telegram do Berlina, protestując przeciw masakrze Żydów. Nie otrzymał dotąd żadnej odpowiedzi.

– Chorwacki rząd ustąpił. Pawelicz powierzył tworzenie nowego gabinetu partii chłopskiej, która tego mandatu nie przyjęła.

– Straty tonażu aliantów za sierpień i wrzesień są najniższe od początku wojny.

NA FUNDUSZ PRASY :Jędza-20, H.B.-20, Tajniak-40, Dywizjon-30, Wil-50, Bożena-20, Stef-20, Mariu-20, Orlik-11 matryc, Żabcia-papier. Powtórnie:Popik-150, Francek-100, Klemens-60, Swoi-230 zł.

NIEMCY A PANSTWO WATYKANSKIE.

Lakoniczne komunikaty radia angielskiego doniosły,że Papież mimo starań dowódcy sił niemieckich w płd.Włoszech Kesselringa nie zgodził się na odbycie z nim konferencji i zaprotestował przeciwko wejściu Niemców do Rzymu,mimo,że jeszcze przez Mussoliniego został on ogłoszony za miasto otwarte. Poza tymi wiadomościami,pozbawionymi ciekawszych szczegółów zarysowuje się konflikt watykańsko-niemiecki,który wprawdzie nie będzie miał poważniejszych następstw,niemniej jednak jest jeszcze jednym dowodem - tym razem potwierdzonym ze strony autorytatywnej,a więc przez Papieża, - że Niemcy nie uszanują niczego, zwłaszcza tam,gdzie przy pomocy silnej pięści łatwiej do celu dojść mogą. Bo przecież trudno zapomnieć o tem,że Hitler okupując Rzym zapowiedział,iż neutralność państwa watykańskiego będzie uszanowana,zaś komunikat niemiecki mówił wówczas o przejęciu opieki nad stolicą Apostolską przez niemieckie siły zbrojne. Wypadki tymczasem szybko zaczęły się rozwijać w ten sposób,że Papież wkrótce wystąpić musiał z oficjalnym protestem. Dnia 11. września,późnym wieczorem,rozgłośnia watykańska ogłosiła urzędowy komunikat,wyjaśniający, że ze względu na bezpieczeństwo bazylika św.Piotra była przez trzy dni zamknięta i ma być dn.12.9.z powrotem otwarta. Wejście na teren Watykanu jest ściśle kontrolowane celem zapobieżenia masowemu przechodzeniu ludności na terytorium państwa watykańskiego "dla pewnych powodów". Wreszcie doniesiono,że w związku z wypadkami dni ostatnich Papież prowadzi konferencje o"wielkim znaczeniu". Dn.12.9,radio londyńskie doniosło,że wszystkie przejścia do państwa watykańskiego są zamknięte,że niewiadomo jednak czy Papież znajduje się w bezpiecznym miejscu. Dnia następnego nadeszła już wiadomość,że państwo watykańskie znajduje się pod silną straż policji niemieckiej. Dodać jeszcze należy,że poprzedniej nocy rozgłośnia berlińska wystąpiła z pogróżkami pod adresem korpusu dyplomatycznego akredytowanego przy Watykanie. Następnie jeden ze szwajcarskich korespondentów Reutera doniósł,że kardynałowie rzymscy nie są dopuszczani do Watykanu i że sekretarz stanu kard.Maglione konferował z posłem niemieckim. W związku z tym nie od rzeczy będzie może również wspomnieć o informacji podanej przez "Popolo di Roma",jeszcze przed zajęciem Rzymu przez Niemców,jakoby prez.Roosevelt odbył dn.11.9.prawie godzinną rozmowę telefoniczną z Papieżem. "Wydaje się - pisał wówczas dziennik - że rozmowa dotyczyła pewnych nieporozumień,wynikłych ostatnio między Watykanem a Anglosasami po ogłoszeniu ostatniego orędzia papieskiego. Rozmowa dała zadowalające wyniki. Gubernator Watykanu Enrico Galeazzi zabrał,udając się do Stanów Zjednoczonych,osobiste pismo Papieża do prez.Roosevelta. Tymczasem w cztery dni po tej rozmowie,a więc dn.15.września,wedle źródeł szwajcarskich,wylądowały niemieckie oddziały spadochronowe na placu św.Piotra i objęły nadzór nad posiadłościami państwa watykańskiego. Wejść do pałacu watykańskiego strzegą włoscy karabinierzy,inne zaś przejścia opanowane zostały przez posterunki niemieckie. Papież i kollegium kardynalskie są w gruncie rzeczy więźniami niemieckimi. Korespondent rzymski niemieckiej agencji - "Transocean" donosi,że na placu św.Piotra pełnią straż niemieckie wojska z działami przeciwpancernymi,aby rzekomo przeszkodzić "komunistom" i innym niepożądanym elementom w przedostaniu się na plac. Dodać wreszcie należy,że według źródeł madryckich,Papież dlatego odmówił przyjęcia wysłannika Kesselringa,ponieważ uważa obecność wojsk niemieckich w Rzymie,po ogłoszeniu go miastem otwartym,za sprzeczne z prawem międzynarodowym,co oczywiście nie wpłynęło na stanowisko niemieckie. Gdy Papież na ręce Kesselringa przesłał inny protest praeciw wydanemu przezeń zakazowi zabraniającemu ludowi rzymskiemu gromadzenia się na placu św.Piotra,przynależnemu terytorialnie do państwa watykańskiego,feldmarszałem niemiecki w odpowiedzi zwiększył ilość posterunków i dział.

W ten sposób przedstawia się stosunek Niemców do państwa watykańskiego dzisiaj,gdy prawdopodobnie w niedługim czasie rozpocznie się walka o Rzym. Ze Niemcy liczą się z zajęciem Rzymu przez wojska alianckie,świadczy wiadomość podana przez prasę niemiecką,iż Mussolini i jego "rząd republikańsko-faszystowski" opuścił stolicę. Oczywiście w tej wielkiej grze również interesy państwa watykańskiego wejdą w rachubę. Czy Niemcy uszanują neutralność Watykanu,czy w ostatniej chwili nie zastosują zarówno w stolicy Apostolskiej jak i w samym Rzymie metod,które w Neapolu dały przed całym światem wymowne świadectwo ich żądzy niszczycielskiej i dzikiego barbarzyństwa,do którego analogię znaleźć można chyba w głębokim średniowieczu - niewiadomo,w każdym razie będą niewątpliwie starać się utrzymać Rzym w swoich rękach,choćby ze względów prestiżowych i nie będą się krępować tym, że stolica włoska została ogłoszona miastem otwartym. Czy i teraz odwrót ich nie zakończy się bezprzykładnym rabunkiem Rzymu i państwa watykańskiego też nie można być pewnym.

NA FUNDUSZ PRASY : Hel-2oo,Zołty-6o,Wyrwidąb-3oo.Wit-1oo,Morze-3oo,Krakowiak-5o,Pstrąg-3o,Bartosz-25o,Zbawiciele-5o,Hel-5o,Motyl-4o,Feluś-1o zł.

ooo---